

– TAPPIERA LI KKAGUNAT DANNI LIL VETTURA LI GHADDIET MINN FUQHA –
– ART. 1031 ET SEQQ TAL-KODICI CIVILI –
– KOLPA KOMMISSIVA U KOLPA OMISSIVA –
– KORPORAZZJONI GHAS-SERVIZZ TAL-ILMA” (KAP. 355 TAL-LIGIJET TA’ MALTA) –
– ENTI PUBBLIKA BHALA KUSTODI TA’ L-OGGETTI TAGHHA –
– RESPONSABBILITÀ GESTJONALI TA’ ENTI PUBBLIKA –

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR
Avv. DR. KEVIN CAMILLERI XUEREB

Udjenza ta’ nhar it-Tnejn, 20 ta’ Jannar, 2020

Avviz tat-Talba numru: **69/2018**

**GASANMAMO INSURANCE LIMITED [C-3143] U DINA KIF SURROGATA FID-DRITTIJET
TAL-ASSIKURAT TAGHHA ANGELO MAGRI [K.I. NRU. 164563M], SIJA BIL-POLZA U SIJA
BIL-LIGI, KIF UKOLL L-ISTESS ANGELO MAGRI**

VERSUS

AWTORITÀ GHAT-TRASPORT F’MALTA U WATER SERVICES CORPORATION

B’Avviz tat-Talba introdott fit-13 ta’ Frar, 2018, l-atturi talbu li l-konvenuti, jew min minnhom, jigu kkundannati għar-rizarciment tas-somma globali ta’ elfejn, disa’ mijha u sitta u erbghin ewro u tnejn u tletin centezmi (€2,946.32c) u dan wara li ppromettew hekk:

1. Illi s-socjetà attrici kienet harget polza tal-assigurazzjoni tat-tip comprehensive fuq il-vettura bin-numru ta’ registratori BBV-263 di proprietà tal-assikurat tas-socjetà attrici, Angelo Magri, hawn aktar ‘l isfel imsejha “il-vettura tal-attur”;
2. Illi nhar il-31 ta’ Ottubru, 2015 sehh incident fi Triq il-Belt Valletta, Zurrieq illi bhala konsegwenza tieghu l-vettura tal-attur BBV-263 soffriet hsarat wara impatt ma’ tappiera mizmuma minnkom jew min minnkom jew fuq inkarigu tagħkom jew min minnkom b’mod traskurat u/jew bhala rizultat tan-nuqqas da parti tagħkom jew min minnkom illi zzommu l-istess tappiera fi stat tjjeb ta’ manutenzjoni;
3. Illi b’hekk isegwi illi l-incident de quo sehh unikament bhala rizultat ta’ negligenza, traskuragni jew imperizja da parti tagħkom jew min minnkom;

4. Illi ghalhekk l-konvenuti jew min minnhom għandhom jigu kkundanati ihallsu lill-atturi s-somma kumplessiva ta' elfejn, disa' mijja u sitta u erbghin ewro u tnejn u tletin centezmi (€2,946.32c) in kwantu għas-somma ta' mitejn u hamsin ewro (€250.00c) l-excess payment illi l-attur, Angelo Magri, hallas in konnessjoni ma' dan il-kaz, u in kwantu għas-somma ta' elfejn, sitt mijja, sitta u disghin ewro u tnejn u tletin centezmi (€2,696.32c) rappreżentanti d-danni kollha sofferti bhala rizultat ta' dan l-incident illi għalihom għamlet tajjeb is-socjetà attrici ai termini tal-polza ta' assigurazzjoni relativa.

Bl-ispejjez inkluz dawk ta' l-ittra ufficjali datata l-10 ta' Ottubru, 2017 u bl-interessi legali mid-data tal-imsemmija ittra ufficjali sad-data tal-hlas effettiv kontra l-konvenuti jew min minnhom illi jibqaw minn issa ngunti għas-subizzjoni.

B'Risposta datata l-20 ta' April, 2018 l-Awtorità għat-Trasport f'Malta (*a fol. 12*), ecceppt hekk:

1. Illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt kif ser jigi ulterjorment approvat fis-smiegh u t-trattazzjoni ta' dina t-talba;
2. Illi preliminarjament għandu jingħad illi l-Awtorità intimata mhijex il-legittimu kontradittur u għal tali danni m'għandhiex tkun l-Awtorità għat-Trasport f'Malta li tirrispondi;
3. Illi jigi sottomess li huwa manifestament car li l-incident de quo ssucceda a kawza ta' infrastruttura li għaliha u għal manutenzjoni tagħha hija unikament responsabbi il-Korporazzjoni għas-Servizzi tal-Ilma u li għaldaqstant, l-Awtorità intimata ma tista' qatt tinstab responsabbi għal tali danni;
4. Illi effettivament il-hsara allegatament subita in ogni caso għadha trid tigi pprovata, u li l-istess hsara giet allegatament subita a konsegwenza diretta ta' tappiera, infrastruttura li hija proprjetà li taqa' fir-responsabbilità diretta u esklussiva tal-Korporazzjoni għas-Servizzi tal-Ilma;
5. Illi għalhekk l-Awtorità għat-Trasport f'Malta ma tista' qatt tkun responsabbi għal tali danni kkagunati a kawza diretta ta' nuqqasijiet ta' terzi;
6. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri kif permessi mil-ligi.

Nonostanti debitament notifikata bl-atti processwali relattività (ara *a tergo ta' fol. 6*), il-konvenuta Korporazzjoni għas-Servizzi tal-Ilma baqghet ma ressget l-ebda Risposta, ma attendiet ghall-ebda udjenza quddiem it-Tribunal u lanqas ma wettqet attivit għad-did. Għalhekk, l-istess Korporazzjoni giet dikjarata fi stat ta' kontumac ja hekk kif puntwalizzat fil-verbal ta' l-udjenza tal-11 ta' April, 2018 (ara *a fol. 8*).

It-Tribunal, ikkunsidra l-provi dokumentarji mressqa mill-kontendenti u anke dawk testimonjali u ra u ezamina l-atti kollha processwali;

Wara li l-provi tal-partijiet gew dikjarati maghluqa fl-udjenza tat-12 ta' Marzu, 2019 (*a fol.* 125), it-Tribunal ha konjizzjoni ta' l-atti processwali u tan-noti ta' sottomissjonijiet imressqa mill-kontendenti¹ u fl-udjenza tas-27 ta' Gunju, 2019 (*a fol.* 150) il-procediment odjern thalla ghas-sentenza, illi qed tigi pronunzjata llum.

It-Tribunal jikkunsidra;

Il-fatti ta' dan l-incident jistghu jigu koncizament spjegati hekk: Stephanie Magri kienet qed issuq il-vettura tat-tip 'mini' bin-numru ta' registrazzjoni BBV-263, proprjetà ta' missierha Angelo Magri u assigurata mas-socjetà attrici. Kienet qed issuq fi Triq il-Belt Valletta gewwa z-Zurrieq, direzzjoni minn Hal Kirkop lejn dik taz-Zurrieq.² Dakinhar magħha, passiggiera fuq wara, kellha lill-mara ta' huha u tifel zghir.³ F'dak il-mument kienet niezla ftit xita u qabel kien il-maltemp.⁴ Waqt li kienet qed titranza tali triq, bl-istess vettura rifset fuq tappiera illi mid-dehra kienet impoggija f'posta hazin bil-konsegwenza li din inqghalet minn postha u kkagunat hsarat fil-vettura. Stephanie Magri tghid li ma rrealizzatx mal-ewwel x'kien gara izda li "*f'daqqa wahda nisma hoss kbir u beda' hiereg id-duhhan [...] ma kontx naf x'gara ghax quddiemi ma kienx hemm karozzi, imbagħad x'hin hrigt indunajt li harigli l-airbag, ghax jien qatt ma kelli accident, ma kontx naf li dak l-airbag, u x'hin hrigt mill-karozza ma stajtx insuqha aktar, hrigt u ndunajt li kien hemm tappiera maqlugħha.*"⁵ Stephanie Magri tghid li ma kienx hemm senjaletika madwar tali tappiera⁶ u li sussegwenti ghall-incident kienu gew xi nies ipoggu f'posta tali tappiera. Dakinhar, Stephanie Magri hadet xi ritratti⁷ li uhud minnhom juru l-hsarat subiti fil-vettura⁸ u ohrajn juru t-tappiera in kwistjoni.⁹ Dan l-akkadut sehh nhar is-Sibt, 31 ta' Ottubru, 2015 u s-sewwieqa tal-vettura BBV-263 irrapportatu nhar it-Tnejn, 2 ta' Novembru, 2015 (ara *a fol.* 20).¹⁰

¹ Dik attrici fil-25 ta' April, 2019 (*a foll.* 140–145) u dik ta' l-Awtorità konvenuta fis-6 ta' Mejju, 2019 (*a foll.* 146–148). Għalkemm mogħiġa l-opportunità fl-udjenza tat-12 ta' Marzu, 2019 (ara *a fol.* 126), il-Korporazzjoni konvenuta baqgħet ma ressjet l-ebda sottomissjonijiet.

² Ara *a fol.* 23.

³ *Ibid.*

⁴ *Ibid.*

⁵ Ara *a foll.* 23–24.

⁶ Ara *a fol.* 24.

⁷ Ezebiti waqt ix-xhieda tagħha fl-udjenza ta' l-20 ta' Gunju, 2018 minn "Dok: SM.1" sa "Dok: SM.5" (*a foll.* 28–32).

⁸ Ara *a foll.* 29–30.

⁹ Ara *a foll.* 28, 31 u 32.

¹⁰ Rapport tal-Pulizija (kopja *a foll.* 20–22) gie ezebit fl-udjenza tal-20 ta' Gunju, 2018 minn PC550 Adrian Spiteri (*vide* xhieda relattiva *a fol.* 19)

Gjaladarba l-vettura kienet koperta b'polza *fully comprehensive*,¹¹ l-assikazzjoni attrici hallset għad-danni riportati fiha u giet surrogata fil-jeddijiet ta' l-assigurat tagħha, filwaqt li l-assigurat hallas l-excess payment fl-ammont ta' €250.00c¹² kif fuq gjà spjegat. B'din il-kawza l-atturi (assigurazzjoni kif surrogata u l-assigurat) qed ifittxu ghall-indenni globali ta' €2,946.32c. In vista ta' tali surroga fid-drittijiet ta' l-assigurat tagħha gew intavolati l-odjerni proceduri kontra l-Awtorità u l-Korporazzjoni konvenuti u l-atturi azzjonawhom¹³ sabiex dawn, jew min fosthom jahti, jirrifonduhom id-danni mgarrba fl-ammont komplexiv fuq indikat minhabba s-sinistru stradali.¹⁴

L-Awtorità konvenuta biss wiegħet ghall-pretiza attrici u rrezistiet ghaliha billi sostniet li ma kienet tahti xejn għal dan is-sinistru izda kellha tkun il-Korporazzjoni konvenuta li kellha twiegeb peress li t-tappiera in kwistjoni kienet reposabbilità tagħha li tigi debitament imħarsa u adegwatamente mantenuta. Il-Korporazzjoni konvenuta ma prestat u ma wettqet l-ebda attività processwali f'dan il-procediment, ossia la formalment wiegħet ghall-istanza attrici u lanqas ma attendiet għas-seduti u lanqas ma ressqa s-sottomissioniżi fl-ahhar tal-procediment hekk kif mogħtija l-fakultà tagħmel in virtù ta' l-Art. 158(10) tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta' Malta.¹⁵ Nonostanti li baqghet kontumaci, l-inattività u s-skiet tagħha ma jistgħux jitqiesu bhala ammissjoni.¹⁶

¹¹ Ara dokumentazzjoni relativa *a foll.* 37–71.

¹² Ara *a fol.* 39 u *a fol.* 72.

¹³ Għal dik li hi kompetenza tal-qrati ordinarji biex jieħdu konjizzjoni ta' kawzi bhal dik *de quo* t-Tribunal jagħmel referenza għad-deċiżjoni *in re Argus Insurance Agencies Ltd noe et v. Sindku u Segretarju Ezekuttiv tal-Kunsill Lokali Naxxar et* (Appell Inferjuri, 29 ta' Lulju, 2016).

¹⁴ Ara l-affidavit ta' Malcolm Aquilina, *claims adjustor* fi hdan is-socjetà attrici (*a foll.* 34–36), li jagħti spjegattiv tal-kwistjoni shiha u anke dwar il-korrispondenza skambjata bejn il-partijiet interessati qabel l-intavolar tal-prezenti proceduri. Tali affidavit huwa akkompanjat minn serje ta' dokumenti varji mieghu meħmuza.

¹⁵ Art. 158(1) jaqra hekk: “*Jekk il-konvenut jonqos li jippreżenta r-risposta ġuramentata msemmija f'dan l-artikolu, il-qorti tiddeċċiedi l-kawża bħallikieku l-konvenut baqa' kontumaċi kemm-il darba ma jippruvax għas-sodisfazzjon tal-qorti raġuni tajba li għaliha naqas li jippreżenta r-risposta ġuramentata fīż-żmien li jmiss. Il-qorti għandha, madankollu, qabel ma tagħti s-sentenza, tagħti lill-konvenut żmien qasir li ma jistax jiġġedded biex fih jagħmel s-sottomissioniżi bil-miktub biex jiddefendi ruhu kontra t-talba tal-attur. Dawk is-sottomissioniżi għandhom jiġu notifikati lill-attur li jkollu żmien qasir biex jirrispondi.*”

¹⁶ Ghalkemm il-kontumacija hi deskritta bhala dispetti lejn l-awtorità għudizzjarja, l-istess ma tissarraf qatt f'xi forma ta' ammissjoni, totali jew parżjali, tat-talba attrici. Li tiddefendi ruhek f'kawza civili huwa naturalment jedd u certament mhux obbligu. Minn tali jedd jidderiva l-preċett ta' l-awtonomija ta' dik il-parti li taf tagħzel illi ma tattivax ruħha u ma tirreagixx (dejjem salv il-konsegwenzi procedurali relativi jekk tagħmel dan). Infatti, kif rilevat fid-duttrina forensi moderna, “*l'autonomia e la disponibilità del diritto alla tutela anche del convenuto, esige che quest'ultimo non sia affatto obbligato a svolgere difese, a reagire alla domanda dell'attore o comunque a partecipare attivamente al processo. Può cioè lasciare che il processo si svolga senza che egli assuma alcuna iniziativa, così dando luogo ad una situazione che tecnicamente si chiama «contumacia» [...] l'assenza di iniziative, o inerzia, propria di questa situazione, significa assenza dal processo soltanto in linea di fatto. Ed in realtà, in linea di diritto, il convenuto è già presente nel processo per il solo fatto di essere stato convenuto, ossia di essere stato «regolarmente citato», perché il giudice possa provvedere nei suoi confronti. La regola del contradittorio vuole che il giudice si pronunci solo se il convenuto è stato posto in condizioni di difendersi, se lo vuole. Ma se non lo*

Spjanat dan it-terren introduttiv, jigi rimarkat illi dan it-Tribunal, kif presjedut, kellu diga' l-opportunità jippronunzja ruhu dwar materji analogi ghal dawk in dizamina. F'dan ir-rigward issir referenza għad-decizjoni *in re Argus Insurance Agencies Ltd pro et noe v. Sindku u Segretarju Ezekuttiv tal-Kunsill Lokali Qrendi* (Tribunal Għal Talbiet Zghar, 6 ta' Gunju, 2018; konfermata *in toto fl-appell* 25 ta' Jannar, 2019) u għal dik *in re Elmo Insurance Limited et v. Kunsill Lokali Pembroke et* (Tribunal Għal Talbiet Zghar, 19 ta' Novembru, 2019; *sub iudice fl-appell*). F'tali pronunzjamenti gew elenkti u mfissra l-principji guridici l-aktar rilevanti applikabbli f'kazijiet ta' din ix-xejra. Għalhekk, ghall-evitar ta' ripetizzjoni u dilungar, issir referenza għal tali principji bla htieg li l-istess jigu mtennija mill-għid fil-prezenti decizjoni.

---

vuole, questa sua inerzia non può impedire lo svolgimento del processo nel quale egli è giuridicamente già presente come parte e destinatario del provvedimento. Questa piena libertà del convenuto di partecipare o di non partecipare attivamente al processo in cui è già parte, si completa nel dato fondamentale che l'inerzia del convenuto non è affatto sufficiente per condurre all'automatico accoglimento della domanda dell'attore. È questo un aspetto caratteristico degli ordinamenti moderni che hanno abbandonato i sistemi ispirati ad un atteggiamento punitivo verso l'inerte, sia che lo costringessero a partecipare al giudizio o sia che sanzionassero la sua inerzia interpretandola come acquiescenza al provvedimento chiesto contro di lui. Negli ordinamenti moderni, tra i quali il nostro, la disciplina della contumacia tende piuttosto a proteggere il contumace. In ogni caso, non soltanto il convenuto è completamente libero di non difendersi e di non partecipare al giudizio; ma ciò non rende affatto scontato l'accoglimento della domanda [...] Di regola, anche nell'inerzia del convenuto, il giudice accoglierà la domanda solo se avrà potuto formare il suo convincimento circa la sussistenza del diritto, e cioè sulla volontà astratta di legge nonché sui fatti costitutivi, avvalendosi dei mezzi di prova che l'attore gli avrà fornito. Ma nulla esclude che il giudice si arresti ad una pronuncia sul processo o che si pronunci sul merito respingendo la domanda [...] L'inerzia del convenuto potrà pertanto, ed in conclusione, giovare all'attore, e nuocere al convenuto stesso, soltanto in linea pratica, in quanto, ovviamente, l'attore avrà più facilità nel determinare il convincimento del giudice sia in diritto che in fatto.” (cfr. CRISANTO MANDRIOLI u ANTONIO CARRATTA, “Diritto Processuale Civile”, Vol. I, G. Giappichelli, 26^a ed., 2017; §23, pp. 134–135). Għalhekk, in-nuqqas ta' partecipazzjoni tal-parti konvenuta m'ghandha tfisser qatt li tali parti qed tbaxxi rasha għat-talba mressqa kontriha jew inkella xi forma ta' konfessjoni tacita ta' dak allegat kontriha. Anzi, tali omissjoni tirresponsabilizza lill-gudikant biex jaccerta ruhu li l-allegazzjonijiet attrici jigu xorta wahda pruvati u li l-preċetti procedurali dejjem osservati. Fid-duttrina nsibu ritenut li, “la contumacia vale resistenza, che il contumace tacitamente respinge le domande dello avversario ... il contumace affida al giudice la propria difesa ... questa difesa deve limitarsi ad esaminare se le forme del rito sian rispettate, se l'assunto della parte presente sia fondato in fatto ed in diritto” (SALVATORE LA ROSA, “Il Contumace nel Giudizio Civile”, Filippo Tropea ed. 1887; §118, p.175). Mil-lat ta' gurisprudenza lokali, kif ingħad *in re Giuseppe Gerada v. Salvu Attard* (Appell Kummercjal, 6 ta' Novembru, 1959), insibu affermat li, “Għalkemm il-konvenut jibqa' kontumaci, dan ma jagħix lok ghall-prezunzjoni ta' abbandun tal-liti, għad-difett ta' eccezzjonijiet legittimi, jew għal adeżjoni għad-domanda; imma, inveċi, għas-suppozizzjoni ta' rimessjoni għall-gustizzja tat-tribunal.” Fuq l-istess stregwa, gie rilevat fid-decizjoni riportata f'Kolleż. Vol XXIX-III-35 illi, “ghalkemm il-konvenut jibqa' kontumaci dana ma jfissirx illi huwa abbanduna kull eccezzjoni li seta' jaġhti fil-kawza u ammetta d-domandi. Il-gudikant għandu jezamina jekk it-talba hiex gustifikata indipendentement mill-kontumacja tal-konvenuti.” Illi fil-kawza *in re Id-Direttur tar-Registru Pubbliku v. Ermelina Silos Mendoza et* (Prim'Awla, 16 ta' Novembru, 2010) ingħad li l-parti f'kontumacja “titqies li halliet ix-xorti tagħha f'idejn il-Qorti biex tagħmel haqq għall-kaz tagħha.” F'dan is-sens hi wkoll id-decizjoni *in re Carmela Zahra armla v. Direttur tax-Xogħolijiet Pubblici* (Appell Superjuri, 28 ta' Frar, 1975; mhux pubblikata). Dan kollu inhass necessarju jigi puntwalizzat fid-dawl ta' dak sottomess mill-atturi f'paragrafu §15 tan-nota ta' osservazzjonijiet tagħhom (*a fol.* 144).

Din hi kawza għad-danni magħmula mill-atturi in segwitu għal incident stradali li fih sfat dannegħjata l-vettura assigurata mas-socjetà attrici u proprjetà ta' l-attur, wara li tappiera inqħalet minn postha waqt li l-imsemmija vettura ghaddiet minn fuqha. L-azzjoni esperita hi għalhekk dik bazata fuq il-Lex *Aquilia*,¹⁷ li fondament tagħha jista' jkun id-delitt (f'każ ta' *dolo*) jew il-kwazi delitt (f'każ ta' *colpa*). Il-pretiza attrici hi fondata fuq dan l-ahhar aspett, ossia l-*colpa*.

Għandu jingħad mill-bidu nett li mill-inkartament processwali ta' dan il-kaz m'hemm xejn fil-provi li jindika xi trasgressjoni jew traskuragni fis-sewqan ta' Stephanie Magri dakħinhar ta' l-incident. Kull ma sehh dakħinhar kien illi l-istess sewwieqa ghaddiet minn fuq tappiera ma' l-art, illi din inqħalet minn posta u li minhabba f'hekk għarrbet danni l-vettura. Għalhekk, l-indagni għandha tiffoka fuq min miz-zewg imħarrkin f'din il-kawza għandu jwiegeb għal dan l-incident u cioè jekk l-Awtorită għat-Trasport f'Malta għandhiex twiegeb unikament għalihi, jew jekk għandhiex tkun solament il-Korporazzjoni għas-Servizz tal-Ilma li għandha tirrispondi għall-ilment ta' l-atturi jew inkella jekk addirittura tali htija tistax, jew għandhiex, tigi spartita bejn l-imsemmija Awtorită u Korporazzjoni.

It-Tribunal jikkunsidra ulterjorment;

Minn qari tad-disposizzjonijiet rilevanti ta' l-“Att dwar l-Awtorită għat-Trasport f'Malta” (Kapitolu 499 tal-Ligijiet ta’ Malta) u tar-Regolamenti pertinent fl-Avviz Legali 29 ta’ l-2010 kif emendat (intitolat “Regolamenti ta’ l-2010 dwar Toroq Godda u Xogħlijiet f’Toroq”),¹⁸ l-Awtorită konvenuta hija responsabbli ghazz-zamma ta’ toroq klassifikabbli bhala toroq arterjali u dawk distributorji. It-triq fejn sehh dan l-incident, ossia Triq il-Belt Valletta gewwa z-Zurrieq, hi wahda distributorja. Dan sostnieh numru ta’ drabi Brian Farrugia, *senior manager* fi hdan l-Awtorită konvenuta, fix-xhieda tieghu tat-12 ta’ Marzu, 2019.¹⁹ Għalhekk, Triq il-Belt Valletta gewwa z-Zurrieq, bhala triq distributorja, tirrijentra fir-responsabbilità gestjonali generali ta’ l-Awtorită għat-Trasport f'Malta.²⁰

Sa hawnhekk, ir-responsabbilità ittendi tersaq lejn u taqa’ fuq l-indikata Awtorită. Izda kull kaz għandu l-fatteżżezi singolari u l-aspetti pekuljari tieghu “*u element fattwali wieħed jista’ jkun bizzejjed biex jagħmel id-differenza minn kaz għall-ieħor.*” (**C. Fino & Sons Limited v. Mario Gauci et**, Appell Inferjuri, 13 ta’ Gunju,

¹⁷ 44 Dig. Del leg.aquil. IX, 2.

¹⁸ Ligi Sussidjarja 499.57 tal-Ligijiet ta’ Malta.

¹⁹ Ara senjatament *a fol.* 128, *a tergo ta’ fol.* 128, *a fol.* 129.

²⁰ Dan gie affermat u koncess mill-Awtorită fin-nota ta’ sottomissionijiet tagħha (ara paragrafu §2 tan-nota *a fol.* 146).

2007).²¹ Dan qed jigi hekk puntwalizzat ghax fid-dinamika tal-prezenti kaz tidhol enti ohra, ossia l-Korporazzjoni ghas-Servizzi tal-Ilma, li apparentement hi responsabilizzata li tissorvejla u tmanti opri jew oggetti tagħha li jinsabu installati jew kollokati fit-toroq. Għalhekk, ikun floku illi hawnhekk li tigi individwat il-funzjoni ta' l-imsemmija Korporazzjoni vis-à-vis tali opri u oggetti.

L-“Att Dwar il-Korporazzjoni għas-Servizzi tal-Ilma” (Kapitolu 355 tal-Ligijiet ta’ Malta) johloq il-Korporazzjoni konvenuta u jagħmilha enti vestita b’numru ta’ funzionijiet, kif ukoll mlibbsa minn certu dmirijiet, obbligi u responsabbilitajiet. Dan huwa espressament muri taht is-sub-inciz (6) ta’ l-Art. 3 li jaqra illi l-imsemmija Korporazzjoni għandha “*tkun soġġetta u timxi skont kull liġi, ordni, direttiva, standard u kull rekwiżit legali ieħor, ikun kif ikun deskrift, li jista’ jiġi impost minn jew taħt l-Att dwar ir-Regolatur għas-Servizzi tal-Enerġija u l-Ilma, jew kull liġi oħra.*” L-ampjenza ta’ tali disposizzjoni hi wahda skontata u manifesta. L-istess tirrendi *mutatis mutandis* u awtomatikament appikabbli fl-operat tal-Korporazzjoni l-i-standard tal-bonus paterfamilias preskritt taħt l-Art. 1032(1) tal-Kodici Civili,²² in-normattiva generali ta’ “alterum non lædere”²³ u kif ukoll ir-regoli generici previsti fl-Art. 1031²⁴ u fl-Art. 1033.²⁵

B’mod aktar specifiku, il-Kapitolu 355 jippreskrivi ukoll illi għandu jkun id-dmir tal-Korporazzjoni “*li tiprovd, ittejjeb u tkabbar dik is-sistema ta’ drenaġġ pubbliku u li tnaddaf u li żżomm fi stat tajjeb din is-sistema sabiex tassigura li din topera u tibqa’ topera mingħajr perikolu u b’mod effiċjenti.*” [ex Art. 3(3)(c)(i)], li, “*tagħmel dak kollu li jista’ jkun meħtieġ jew li jwassal biex taqdi jew twettaq il-funzjonijiet tagħha kif imiss.*” [ex Art. 3(4)(f)], li, “*tagħmel dawk l-atti kollha li huma*

²¹ F’dan is-sens wieħed jirrikjama t-tagħlim gurisprudenzjali li jghid li hu *ius receptum* illi “*kull kaz għandu fatti-speci pekuljari għali u ma jkunx gust illi l-mertu tiegħu ma jkunx ezaminat a se stante u deciz fuq il-fatti ottenuti. Fil-kontingenzi zvarjati tal-hajja, c-cirkustanzi individwali ta’ kull kaz ma jistgħux jigu injorati jew evalwati b’mod irrigidit u nflessibbli.*” (**Andrew Briffa v. Direttur tas-Sigurtà Socjali**, Appell Inferjuri, 1 ta’ Novembru, 2006). Fuq l-istess stregwa kienet id-deċiżjoni *in re Loris Bianchi pro et noe v. John Vella* (Appell Inferjuri, 9 ta’ Mejju, 2007) fejn intqal illi, “*Tajjeb dejjem, però, li jinżamm in mira illi kull kaz għandu l-fatti-speci pekuljari tiegħu u dawn iridu jigu mistħarrga fuq il-meriti jew id-demeriti tagħhom*” u dik *in re Maria Victoria Zammit v. Direttur tas-Sigurtà Socjali* (Appell Inferjuri, 23 ta’ Ottubru, 2009) fejn hemm imtenni li, “*Kull kaz għandu l-istorja tiegħu u jrid per konsegwenza jigu ezaminat fil-kwadru tal-fatti-speci pekuljari tiegħu.*”

²² Art. 1032(1): “*Jitqies fi htija kull min bl-għemil tiegħu ma jużax il-prudenza, id-diligenza, u l-ħsieb ta’ missier tajjeb tal-famija.*”

²³ Cioè li tara li ma tweggax lil haddiehor b’ghemilek (kemm kommissiv oppure omissiv). Imsarrat f’definizzjoni guridika din in-norma tfisser kemm “*una regola di comportamento, quanto un precetto la cui violazione comporta la sanzione della responsabilità civile.*” (cfr. **MASSIMO FRANZONI**, “L’Illecito”, 2^a ed., Giuffrè 2010; p. 30). Jigi sottolinejat li dan mhux kuncett kompletament distakkat mil-ligi skritta izda wieħed illi, “*è statisticamente dimostrato che il neminem lædere si sia conquistato ‘sul campo’ un proprio diritto di cittadinanza nel sistema.*” (**MASSIMO FRANZONI**, “L’Illecito”, 2^a ed., Giuffrè 2010; p. 31).

²⁴ Art. 1031: “*Iżda, kull wieħed iwieġeb għall-ħsara li tigri bi htija tiegħu.*”

²⁵ Art. 1033: “*Kull min, bil-ħsieb jew mingħajr ħsieb li jagħmel deni, għax ikun irid jew b’nuqqas ta’ diligenza, ta’ prudenza jew ta’ ħsieb, jagħmel jew jonqos li jagħmel xi haġa ii biha jikser xi dmir impost mil-ligi, hu obbligat għall-ħlas tal-ħsara li tigri minħabba f’hekk.*”

inċidental iew konsegwenzjali għall-eżerċizzju, twettiq iew qadi tas-setgħat, dmirijiet u funzjonijiet taħt dan l-Att iew sabiex jitwettqu l-funzjonijiet tal-Korporazzjoni.” [ex Art. 3(4)(g)] u anke li, “tieħu dawk il-miżuri li minn żmien għall-ieħor ikunu meħtieġa biex tħares l-indafa, s-sigurtà u effiċjenza fis-sistema tad-drenaġġ.” [ex Art. 19 (b)].

Minn dawn is-senjalazzjonijiet, jidher car illi l-imsemmija Korporazzjoni hi responsabbilizzata li tiehu hsieb, tindokra, tissorvelja u tmantni l-impjanti, l-installazzjonijiet u oggetti ohra li jaqghu fil-mansjonijiet tagħha u kif ukoll li zzomm l-istess ben funzionanti u fi stat tajjeb ta’ preservazzjoni, mhux biss biex jingħata servizz pubbliku efficjenti u adegwat lill-pubbliku konsumatur izda anke ghall-evitar ta’ inkonvenjenti jew ta’ perikolu.

In vista ta’ dak fuq appena senjalat u diskuss, it-Tribunal huwa tal-fehma illi l-Korporazzjoni konvenuta għandha dejjem tiehu hsieb li *manholes* bhal dawk in dizamina jkunu ben installati, li t-tappijiet li jagħlquhom ikunu ben mwahħla u li minn zmien għal zmien issir spezzjoni ta’ rutina sabiex tigi ezaminata l-qaghda tagħhom. Certament, m’ghandux ikun mistenni li tappiera bhal din tinqala malli jghaddi traffiku minn fuqha, immaterjalemt jekk hijiex gurnata sabiha jew gurnata bix-xita. Addirittura, għandu jigi zgurat mill-Korporazzjoni konvenuta li dawn it-tappieri ma jinqlaghux ghax tagħmel ix-xita ghax inkella sewwieq ikun rinfaccjat b’zewg forom ta’ perikoli, ossia wieħed naturali minhabba l-kundizzjonijiet atmosferici u l-ieħor minhabba deficjenzi jew anomaliji f’xi oggett, installazzjoni jew impjant f’wicc it-triq bhal dak in ezami. L-ewwel xenarju ma jistax jigi evitat, mentri dan ta’ l-ahhar jistgħu jittieħdu mizuri u passi biex jigi evitat.

Johrog manifest mill-provi avvanzati li l-incident gie kkagunat mit-tapp tal-hadid tal-*manhole* fi Triq il-Belt Valletta fiz-Zurrieq meta gie mirfus mill-vettura bin-numru ta’ registratori BBV-263 misjuqa minn Stephanie Magri. Jidher illi l-pressjoni fuq tali tap tal-hadid bil-vettura qalghu minn postu u l-istess, meta inqala u ghola ‘l fuq ikkaguna hsarat fl-imsemmija vettura. Tali tap tal-hadid – li suppost kien qed jissigilla u jagħlaq *manhole* fit-triq – jaqa’ fir-responsabbiltajiet tal-Korporazzjoni konvenuta u għalhekk għandha twiegeb għad-dannu subit minn tali oggett lil terzi.

Għat-Tribunal, fix-xenarju kif raffigurat f’dan il-kaz, l-irwol tal-Korporazzjoni konvenuta huwa ferm analogu għal dak ta’ kustodi ta’ oggett partikolari, bid-dover insitu li jigi sorveljat, jigi gestit u mantenut u biex kwalsiasi pekuljaritā jew anormalitā tigi individwata, indirizzata u radrizzata. Fl-ahhar tal-gurnata, il-

vigilanza fuq tali oggetti hija ta' l-imsemmija Korporazzjoni hekk kif facilment dezunt mil-Kapitolu 355 fuq citat.

L-Awtorità konvenuta, ghalkemm munita b'responsabbilità gestjonali tat-toroq b'mod generali, ma kellha l-ebda setgha fuq it-tappiera in kwistjoni u dan, kif diga' rajna, kien dmir tal-Korporazzjoni konvenuta li tiehu hsiebha. Mill-provi rakkolti, primarjament tal-fotografiji ezibiti mil-partijiet, ma jidhirx li l-istat ta' l-asfalt ta' madwar it-tappiera kien fi stat ta' manutenzjoni prekarja, jew maqsum jew imfarrak. Il-fotografiji, partikolarment dik a fol. 32, turi stat ta' asfalt mad-dawra kollha tat-tappiera fi stat ta' konservazzjoni tajba. Allura, ma jistax jinghad li t-tapp tal-hadid ta' din it-tappiera jew *manhole* iccaqlaq minn postu u inqala' minhabba l-istat pjetuz jew difettuz ta' l-asfalt li jiccirkondah. Li kieku dan kien hekk, wiehed necessarjament jifhem li l-kaz kien jiehu xejra ohra, izda dan mhux il-kaz hawnhekk.²⁶

Fil-kaz tagħna, l-incident *de quo* ma sehhx minhabba l-indoli difettuza jew perikoluza ta' wicc it-triq distributorja li *di regola* taqa' fil-mansionijiet u fil-kompetenza ta' l-Awtorità konvenuta izda minhabba l-qaghda tat-tappiera proprijetà tal-Korporazzjoni mharrka. Bhala konsegwenza, l-Awtorità konvenuta m'ghandhiex twiegeb f'dan il-kaz għal dik li hija responsabbilità jew rizarciment.

Għalhekk, kien dmir il-Korporazzjoni konvenuta li bhala *bonus paterfamilias* tiehu hsieb tindokra l-oggett tagħha fiz-zona tat-triq in kwistjoni u tiskoguraha minn kwalsiasi insidji jew perikli ghall-utenti u passanti. Kien jispetta lill-istess Korporazzjoni li tara li kull oggett taht il-kontroll tagħha jkun fi stat tajjeb ta' konservazzjoni u kien ukoll dmir tagħha li tivvígila sabiex izomm l-oggett hieles milli jitramuta ruhu f'ostakolu jew f'insidja jew f'perikolu iehor. Kif diga' rimarkat supra, mhux mistenni li tappieri bhal dawn jinqalghu minn posthom u jekk dawn jinqalghu jew ghax ikun dovut għal cirkostanzi atmosferici alkwantu straordinarji (haga li ma gietx pruvata f'din il-kawza) jew minhabba negligenza u traskuragni fl-installar, fil-vigilanza jew fil-manutenzjoni tagħhom (haga li harget *in res ipsa*).

---

²⁶ Mod għandek triq distributorja li tinneċċitħa manteniment minhabba hofor, difetti *et similia* f'wicc it-triq jew fl-asfalt u mod iehor għandek l-istess triq li fiha hemm *manhole* (tappiera) ta' entità partikolari li tkun difettuza jew li tirrikjedi attenzjoni. Fl-ewwel xenarju, u b'mod generali, jekk jissucjedi incident, id-dell ta' htija jaqa' fuq l-entità li hi tenuta zzomm u tmantni tali toroq filwaqt li fit-tieni wieħed, f'kaz ta' sinistru, id-dell tal-htija jaqa' fuq l-entità munita bir-responsabbilità li tmantni u tissorvelja l-*manhole* fl-istess triq. Ghalkemm id-dettalji fattwali kienu alkwantu differenti, din kienet ukoll tematika affrontata fil-kawza *in re Elmo Insurance Limited et v. Kunsill Lokali Pembroke et* (Tribunal Għal Talbiet Zgħar, 19 ta' Novembru, 2019; *sub iudice* fl-appell) fejn twettqet l-imsemmija distinzjoni bejn oggett partikolari (*side verge*) specifikatamente responsabbilità ta' xi hadd (kumpannija), liema oggett *a sua volta* jinsab kollokati f'zona li generalment taqa' fir-responsabbilità ta' haddiehor (kunsill lokali). Bazikament, l-indagni tar-responsabbilità trid tħgħid minn filtru (jew diversi filtri), fejn l-indagni relattiva tigi, f'kazijiet bhal dawn u dipendenti mic-cirkostanzi, dejjem imraqqa sakemm jinstab il-*fons et origo* li ta lok għas-sinistru lamentat.

Kif ritenut fid-decizjoni fuq imsemmija *in re Joseph Falzon vs. Kunsill Lokali Ikklin* (Appell Inferjuri, 22 ta' Novembru, 2006), "Hu principju konsolidat kemm fid-dottrina kif ukoll f'gurisprudenza affermata, illi l-entitajiet pubblici li lilhom hi afidata certa mansjoni huma, bhal kull cittadin privat, marbuta li josservaw, fil-kors tal-attivitajiet taghhom, il-prudenza, diligenza u hsieb ta' missier tajjeb tal-familja dettata mir-regola fl-Artikolu 1032(1) tal-Kodici Civili. Regola din ta' korrettezza, bon sens u ta' zvolgiment ghaqli f'kull parti tal-operat, kemm jekk si tratta minn ezekuzzjoni ta' xogħliljet, manutenzjoni ta' opri pubblici, vigilanza u kontroll. L-enti pubblika li ma tosservax dan titqies fi htija li jkollha allura tissubixxi l-konsegwenzi ta' dak sancit fl-artikolu 1031 tal-Kodici Civili. Fl-ambitu ta' din it-tematika I-Qorti Taljana ta' Kassazzjoni (Nru 9092, 5 ta' Lulju 2001) kellha dan xi tghid: «*Nell'esercizio del suo potere discrezionale inherente alla esecuzione e manutenzione di opera pubbliche la Pubblica Amministrazione incontra limiti derivanti sia da norme di legge, regolamentari e tecniche, sia da regole di commune prudenza e diligenza, prima fra tutte quella del 'neminem lædere' in osequio alla quale essa è tenuta a far si che l'opus pubblicum' (in particolare una strada aperta al pubblico transito) non integri per l'utente gli estremi di una situazione di pericolo occulto (cosiddetto insidia o trabocchetto).*» Ezattament fl-istess sens hija s-sentenza *in re Hugh P. Zammit et noe v. Direttur tat-Toroq et* (Appell Inferjuri, 23 ta' Jannar, 2004).

Fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet, jinzel naturali li f'dan il-kaz, u minhabba d-deskrittivi cirkostanzi, il-Korporazzjoni konvenuta għandha twiegeb għat-talba attrici b'mod esklussiv u uniku u dan għaliex gew sodisfatti r-rekwiziti u ingredjenti f'kawza ta' dan il-għażiex, ossia (i) il-prova tad-dannu arrekat inkombenti fuq min jallegħah; (ii) il-kondotta kolpuza (kommissiva u/jew ommissiva) tal-konvenut; u (iii) in-ness kawzattiv bejn tali danni u tali kondotta.²⁷

Rigward l-ewwel rekwizit, dan gie ampjament pruvat li l-proprietarju tal-vettura (u l-assigurazzjoni attrici in forza tas-surroga²⁸) ssubixxa dannu patrimonjali, cioè fil-

²⁷ F'dan is-sens ara, fost ohrajn, is-sentenzi *in re George Thomas Davison v. Joseph Azzopardi noe* (Appell Kummercjal, 2 ta' Marzu, 1962) u *in re Francis Busuttil v. Sammy Meliaq nomine* (Prim'Awla, 9 ta' Dicembru, 2002). Analizi mirquma tat-tlett aspetti tinsab spiegata mill-awtur **GIOVANNI PACCHIONI** fi "Diritto Civile Italiano – Diritto Delle Obbligazioni" (CEDAM, 1940; Vol. IV, p.141).

²⁸ Tali surroga ma sservix ta' novazzjoni li toħloq obbligazzjoni gdida izda hi wahda fejn id-drittijiet tal-persuna assikurata jigu kontinwati fil-persuna ta' l-assikurazzjoni. Fis-sentenza *in re Capitano Joseph L. Muscat nomine v. Giuseppe Mizzi et nè* (Qorti tal-Kummerc, 25 ta' Novembru, 1929) li tħid illi ddanneggjant "deve rispondere del danno verso lo assicuratore che piglia il posto dello assicurato." Fid-decizjoni *in re Untours Insurance Agents Limited noe v. Salvatore Zarb* (Appell Inferjuri, 20 ta' April, 2005) tħid li, "l-assigurazzjoni tissubentra fl-identika posizzjoni, sostanziali u processuali, tad-danneggjat di fronte għad-danneggjant." Fil-kawza *in re Bonnici George et noe v. Phoenicia Hotel Company Ltd* (Appell Inferjuri, 12 ta' Jannar, 2005) ingħad hekk: "Fil-kaz ta' assigurazzjoni li thallas lill-assigurat tagħha ai termini ta' polza ta' assigurazzjoni il-materja tas-surrogazzjoni tiffigura fl-ipotesi kontemplata taht is-subparagrafu (c) ta' l-Artikolu 1166 li tippreskrivi l-akkoljiment tas-surroga ipso jure favur dak li kien obbligat mä ohrajn jew ghall-ohrajn ghall-hlas tad-dejn u kelli interess ihallsu."

vettura tieghu. Tali aspett ma giex kontradett fil-kors tal-kawza u l-atturi ressqu provi adegwati f'dan is-sens.²⁹

It-tieni rekwizit jiehu l-forma ta' kondotta kolpuza omissiva fil-kaz odjern stante li l-Korporazzjoni konvenuta naqset fid-doveri tagħha ta' sorveljanza, manutezjoni, ecc., kif fuq diskuss. L-awtur **FRANCESCO RICCI** ("Corso Teoretico-Pratico di Diritto Civile", UTET, 1912; Vol. VI, §85, p.113) jikteb, faktar dettall, illi l-kolpa "non deriva soltanto dai fatti, ma anche dai non fatti; onde io non solo sono in colpa quando faccio quello che non avrei dovuto fare, ma sono in colpa pur anco quando ometto o trascuro di far ciò che avrei dovuto fare."

Ma hemmx bzonn ta' bilfors li jkun hemm l-infrazzjoni ta' norma imperattiva ta' dritt (ligi skritta) sabiex wieħed jigi ritenut hati ta' ghemil traskurat/negligenti. Dan ghaliex, skond **ENRICO ALTAVILLA** ("La Colpa: Parte Prima", UTET 1957; §13, p.42), "il dovere di diligenza e di prudenza deriva da un complesso giudizio di pericolosità di condotte, nel duplice aspetto commissivo od omissivo, così che, pur non essendo imposte da una specifica norma giuridica, sono regolate dai bisogni di convivenza sociale." Dan ma hux xejn hlief rikjam ghall-principju ta' "neminem lädere" diga' senjata aktar kmieni f'din id-deċiżjoni. Għalhekk, certu prekawzjonijiet u certa kura għandhom dejjem jittieħdu bhala rispett versu l-ohrajn u hekk kif l-awturi **CADOPPI u VENEZIANI** ("Manuale di Diritto Penale"; CEDAM, 2a ed., 2006; p.326) jiktbu, "Ciascuno di noi, quando svolge una certa attività, è tenuto a svolgerla rispettando determinate regole precauzionali. Scopo di queste regole è quello di prevenire ed evitare che venga arrecato un pregiudizio ad interessi meritevoli di tutela, o – perlomeno – di ridurre il rischio entro i margini tali da renderlo accettabile."³⁰ In oltre, **MASSIMO FRANZONI** ("Le Obbligazioni: Le obbligazioni da fatto illecito" Vol.II, UTET 2004; §3, p.29) jghid illi, "Anche nel caso in cui manchi una specifica norma di legge o di regolamento, che imponga l'obbligo di osservare una determinata linea di condotta, la colpa può venire in rilievo sotto il profilo dell'imprudenza, della negligenza o dell'imperizia. In questi casi, la colpa viene individuata in un comportamento cosciente dell'agente, che senza volontà di arrecare danno, cagiona, però, un evento lesivo ad altri; in modo particolare, la giurisprudenza fa riferimento al

²⁹ Ara a foll. 34–120. Kopja tas-survey report fuq il-vettura danneggjata jinsab a foll. 76 – 93 u r-ricevuti tal-hsara a foll. 94–99 u a foll. 103–104.

³⁰ Kif ingħad minn Lord Atkin fil-kawza tal-House of Lords *in re Donoghue (or M'Alister) v. Stevenson* ([1932] All ER Rep 1; [1932] AC 562; p.580), "There must be, and is, some general conception of relations giving rise to a duty of care, of which the particular cases found in the books are but instances. ... The rule that you are to love your neighbour becomes in law you must not injure your neighbour [...] You must take reasonable care to avoid acts or omissions which you can reasonably foresee would be likely to injure your neighbour. Who, then, in law, is my neighbour? The answer seems to be — persons who are so closely and directly affected by my act that I ought reasonably to have them in contemplation as being so affected when I am directing my mind to the acts or omissions that are called in question."

requisito della prevedibilità o rappresentabilità dell'evento dannoso, come componente essenziale della colpa. Il giudizio sulla prevedibilità o rappresentabilità dell'evento, tuttavia, viene effettuato secondo il criterio della media diligenza ed attenzione del buon padre di famiglia, rapportato alla situazione verificatasi in concreto. Pertanto, non vi è un'indagine sulla coscienza e sulla volontà dell'agente, in quanto attraverso il confronto con il parametro standard della diligenza del buon padre di famiglia, si accerta la diffidenza del comportamento tenuto rispetto a quello che, invece, era richiesto.”

Ma jistax jonqos li f'din l-ekwazzjoni jinserixxi ruhu l-parametru standard ta' dik id-diligenza li jippreciza l-Art. 1032(1) tal-Kodici Civili, ispirata minn dik id-dottrina indikanti “una forma di attenzione nei confronti dell'altrui sfera giuridica, che si traduce generalmente nell'obbligo di adottare una condotta positiva o di svolgere una certa attività secondo particolari modalità; si indica, quindi, il comportamento di un soggetto attento ed oculato nel raggiungimento di un determinato fine” (**MASSIMO FRANZONI**, op. cit., p.25) citata b'approvazjoni fis-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell, sede inferjuri, fl-ismijiet **Citadel Insurance plc v. Paul Berry et moghtija fl-24 ta' Jannar, 2007.**

Maghmula dawn is-senjalazzjonijiet, it-Tribunal jemmen li l-Korporazzjoni konvenuta ma adegwatx il-kondotta tagħha skond il-livell ta' diligenza u ta' prudenza rikjesti fil-qadi tad-dmirijiet u tal-funzjonijiet tagħha. Inoltre jidher li l-istess Korporazzjoni setghet tagħixxi diversament a bazi għar-regoli li għandhom jigu mharsa minn persuna ordinarja b'diligenza komuni, ossia li hi setghet tipprevedi (u anke tipprevedi l-potenzjalità ta' incidenti xejn remoti) l-insidja jew perikolożitā insita f'tappieri bhal dik in kwistjoni. L-indikati omissjonijiet, jekwivalu għal kondotta kolpuza li ma tistax tigi eskuza stante illi l-Korporazzjoni kienet f'posizzjoni li tevita d-dannu kkagunat ghax hi kellha d-dover generali li tipprevedi u tilqa' għalihom.

It-tielet rekwizit imsemmi jitkellem dwar il-causal nexus bejn il-kondotta tad-danneggjant u d-danni subiti. In-nuqqas ta' vigilanza u sorveljanza adegwata wassal ghall-qlugh tat-tappiera li normalment mhux mistenni li jsehh. Din spiccat biex inqalghet minn postha u għoliet meta ghaddiet il-vettura misjuqa minn Stephanie Magri. L-inalzament tagħha minn postha spicca biex laqtet il-vettura u kkagunatilha hsarat. Għalhekk, jezisti l-imsemmi ness kawzattiv bejn il-kondotta omissiva tal-Korporazzjoni konvenuta u d-danni subiti, ness kawzattiv illi – hekk kif digħi intqal – ma hux interrot u/jew mmarkat b'xi għemil kontributorju tas-sewwieqa tal-vettura.

Ghal dak li jikkoncerna *quantum* ta' hsarat, minn ezami akkurat ta' dak imressaq mill-atturi³¹ – u kif ukoll mghejjun b'dak imfisser fil-parti rilvenati ta' l-Art. 9(2)(b) tal-Kapitolu 380 tal-Ligijiet ta' Malta – it-Tribunal jemmen li d-dannu gie pruvat ghal dak li hi konsistenza, kwalità u kwantità tieghu u ma għandux raguni l'ghaliex għandu jiddiskosta ruhu minn tali rizultanzi, anke l'ghaliex il-kontro-provi jew l-argumenti relattivi ma jnisslu l-ebda dubju f'dan it-Tribunal.

GHALDAQSTANT, ghall-motivi u konsiderazzjonijiet hawn fuq magħmula u konsistentement magħhom, it-Tribunal qed jiddeciedi dan il-kaz billi:

- I. Jilqa' l-eccezzjoni preliminari sollevata mill-Awtorità għat-Trasport f'Malta u jiddikjara li din m'humiex legittimu kontraditturi fil-konfront tat-talba attrici;
- II. Jilqa' t-talba ta' l-atturi u jiddikjara lill-Korporazzjoni għas-Servizz tal-Ilma bhala unikament responsabbli ghall-akkadut sinistru subit mill-atturi;
- III. Jikkundanna lill-istess Korporazzjoni għas-Servizz tal-Ilma thallas lill-atturi in linea ta' danni s-somma fl-ammont komplexiv ta' elfejn, disa' mijja u sitta u erbghin ewro u tnejn u tletin centezmi (€2,946.32c).

L-ispejjez kollha ta' dawn il-proceduri għandhom ikunu a karigu tal-Korporazzjoni għas-Servizz tal-Ilma, inkluzi l-ispejjez ta' l-ittra ufficjali mahruga fil-10 ta' Ottubru, 2017,³² bl-imghax legali bir-rata ta' 8% fis-sena fuq l-ammont ta' €2,946.32c mit-13 ta' Ottubru, 2017 (li hija d-data tan-notifika ta' l-imsemmija ittra ufficjali) sad-data tal-pagament effettiv u finali.

ft. Avv. DR. KEVIN CAMILLERI XUEREB

Gudikatur

ft. ADRIAN PACE

Deputat Registratur

---

³¹ Ara *a foll.* 34–120.

³² Kopja ezibita *a fol.* 100.